

פקחים צעירים גן לאומי תל חצור

יוצאים למסע
אל העבר!

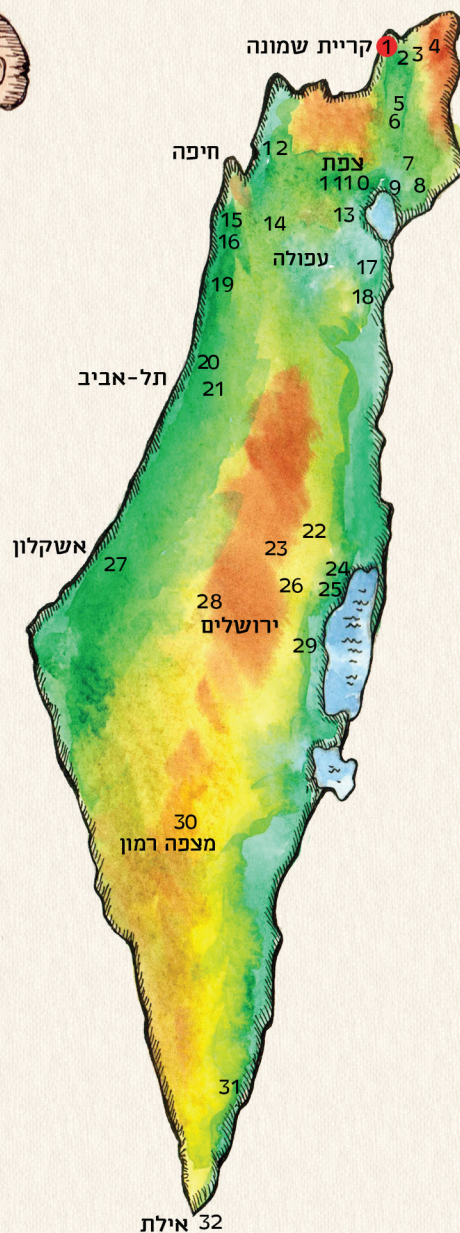
החוברת של

נראה
בגנים הלאומיים
ובשמורות הטבע!

פקחים צעירים ברחבי הארץ

1. שמורת טבע נחל עיון
2. שמורת טבע תל-דן
3. שמורת טבע נחל חרמון (הבניאס)
4. גן לאומי מבצר נמרוד
5. גן לאומי תל חצור
6. שמורת טבע החולה
7. שמורת טבע משושים
8. שמורת טבע גמלא
9. שמורת טבע מגרסה
10. גן לאומי כורזים
11. שמורת טבע נחל עמוד
12. גן לאומי מבצר יחיעם
13. גן לאומי ושמורת טבע ארבל
14. גן לאומי בית שערים
15. שמורת טבע נחל מערות
16. שמורת טבע חוף דור הבונים
17. גן לאומי כוכב הירדן
18. גן לאומי בית שאן
19. גן לאומי קיסריה
20. גן לאומי אפולוניה
21. גן לאומי ירקון
22. שמורת טבע נחל פרת
23. גן לאומי עין חמד
24. פארק (גן לאומי) קומראן
25. שמורת טבע עיינות צוקים
26. פארק (גן לאומי) הרודיון
27. גן לאומי אשקלון
28. גן לאומי בית גוברין
29. שמורת טבע עין גדי
30. גן לאומי עבדת
31. שמורת טבע חי-בר יוטבתה
32. שמורת טבע חוף האלמוגים

חברת פקח צעיר - תל חצור
מחיר: 10.00 ש"ח

10000902

חפשו אותנו ב-

איור ועיצוב: ענבל שריד בר שקד

כתיבה: איל שפירא

משימה 1 - התנ"ך קם לתחיה!

אתם אוהבים ללמוד תנ"ך? היום תגלו עד כמה מרתק "לפגוש" את אותם ימים רחוקים! תל חצור הייתה עיר ענקית ומשגשגת. לפני כ-4,700 שנים התיישבו בה הכנענים, שהקיפו אותה בחומות ובנו בה ארמונות, מקדשים ובתים רבים.

חצור הייתה כה חשובה באותם ימים, עד כי יבין, מלך חצור, כונה "מלך כנען".
"כי-חצור לקננים היא, ראש כל-הממלכות האלה", נכתב עליה בספר יהושע בתנ"ך.
אך גם ערים חזקות עלולות ליפול: לפני כ-3,200 שנים נכבשה חצור בידי יהושע בן-נון, ולאחר מכן ישבו בה בני ישראל.

עמדו מול "שער שלמה". בימי קדם, שימש השער לא רק לכניסה ויציאה מהעיר, אלא גם היה חלק מהביצורים שלה, ומקום משפט וגזר דין, פולחן, מסחר ועוד.

עזרו לחייל של יהושע בן-נון להגיע אל המצודה הישראלית שבקצה העיר. הצלחתם? מעולה! כי זו בדיוק הדרך שבה גם אתם תצעדו היום.

התחילו כאן

הידעת?

גם בערים קדומות נוספות בארץ תמצאו שערי אבן מרשימים בשם "שער שלמה" - בתל גזר ובתל מגידו. ואולי אותם בנאים בנו אותם?

המשיכו במסלול הטויל והיכנסו אל ארמון הטקסים ("ארמון מלכי חצור").

ילדים שלום

אני ארצי, אני שובב, אני כמוכם צעיר, אני יעל,
ואני אוהב לטייל ברחבי ישראל.
הייתי כבר בכל כך הרבה מקומות!
יש לי עוד המון מה לראות...

במדבר, בחורש, בחוף ובים,
בכולם אני מטייל ושומר עליהם גם!
רוצים להצטרף אליי?
לכייף, ללמוד דברים מרתקים וגם לשמור על הסביבה?
רוצים? מצוין! אז בואו נטייל באהבה.

קחו את החוברת וביחד נטייל בגן לאומי תל חצור.
כאן תגלו כיצד העבר הרחוק מתעורר לתחייה,
וזה כמעט כמו לנסוע בזמן - אל ימי המקרא!

הצטרפו אלינו ותהיו "פקחים צעירים",
ובדרך תלמדו איך מטיילים נכון וגם נהנים.
הרימו רגליים וקרניים, קחו עט והורים,
נפתור חידות ונבין את סוד הדברים.
וכאשר תסיימו את כל המשימות תוכלו להתייצב לטקס, שהוא יום חג,
לקבל את התעודה וגם את התג!

שלכם באהבה,

ארצי,

מדריך הטיולים האישי שלכם

מסלול המשימות חופף למסלול ההליכה המתואר ב2017 המידע שקיבלתם בכניסה. המשימה הראשונה נערכת ב"שער שלמה".
במידת האפשר, תכלול המשימה האחרונה גם פעילות חווייתית לכל המשפחה, המדמה חפירה ארכיאולוגית.
כדאי לברר מראש בכניסה לאתר.

משימה 3 - מים בבטן האדמה

כעת אתם בדרככם אל אחד המקומות המסתוריים והמרתקים ביותר בתל חצור. השלימו את המילים החסרות לפי האיורים, וגלו את סודו של מפעל המים הקדום.

מפעל המים נחצב על ידי תושבי חצור במאה התשיעית לפני הספירה. הפועלים חצבו אט-אט ב _____, לעומק של 45 מטרים, מבלי לדעת אם בכלל יצליחו להגיע אל מי התהום (מי גשמים שחלחלו אל ה _____ והצטברו מעל שכבת סלע קשה).

אז כמה עמוק זה 45 מטרים? בערך כמו 30 ילדים בכיתה ד' שעומדים זה על ה _____ של זה.

למה בכלל נבנה מפעל המים? לא יותר פשוט לצאת מחומות העיר ולהביא מים מה _____ הסמוך? חישבו מה היה קורה אם צבא אויב היה מגיע לכאן ומטיל מצור על העיר. מהיכן ישיגו אז התושבים מי שתייה? אז הנה לכם שיטה מצוינת להשיג מים מבלי לצאת מהעיר. האויב יכול להקיף את העיר ימים רבים, ואף אחד לא יישאר צמא!

מפעל המים כולל פיר עמוק וגם מנהרה שיורדת בשיפוע אל מאגר המים. זה ממש כמו להיבלע ב _____ האדמה... כאשר אתם צועדים במנהרה, שימו לב ל _____ המקוריות שנחצבו כאן, כדי שניתן יהיה לרדת למאגר המים בקלות, אולי אפילו עם _____ שנשאו על גביהם כדי מים. הושיטו _____ וגעו בהן - זה ממש כמו לגעת בעבר!

לא נותר אלא לקנא בארכיאולוגים שגילו לראשונה את מפעל המים הזה, בשנות ה- _____ של המאה הקודמת. הם בוודאי היו כל כך נלהבים!

הידעת?

בשנת 2005 הציג "דואר ישראל" את סדרת הבולים "מפעלי מים קדומים בישראל". אחד היפים שבהם הוא הבול שבו מופיע מפעל המים שבו אתם נמצאים ממש עכשיו.

אז עם כל הכבוד לדואר אלקטרוני, שווה לכם לחפש את הבול הזה ואולי גם לשלוח מכתב לחברים!

המשיכו בשביל והגיעו למגדל השמירה הישראלי, בקצה המצודה הישראלית.

משימה 2 - בלשי העבר

גם כיום, אלפי שנים לאחר שנבנה, עולה תחושה מיוחדת כאשר נכנסים אל הארמון הכנעני, שבו פעלו מלכי חצור לפני 3,200-3,300 שנים. נשאר רק לדמיין את הפאר, ההדר וגם האוצרות שהיו בו. חייליו של יהושע בן-נון החריבו את הארמון - ושרפו את כולו באש גדולה. כ"בלשי עבר", התפקיד שלכם הוא לחפש ברחבי הארמון עדות לאותו חורבן. מיצאו לפחות 4 סימנים לחורבן, וסמנו אותם על גבי מפת הארמון.

- סמנו בעיגול בקעים וסדקים באבני הבזלת שנשברו.
- סמנו ב-V קירות שבורים או כאלו שיש בהם לבנים שהתעקמו.

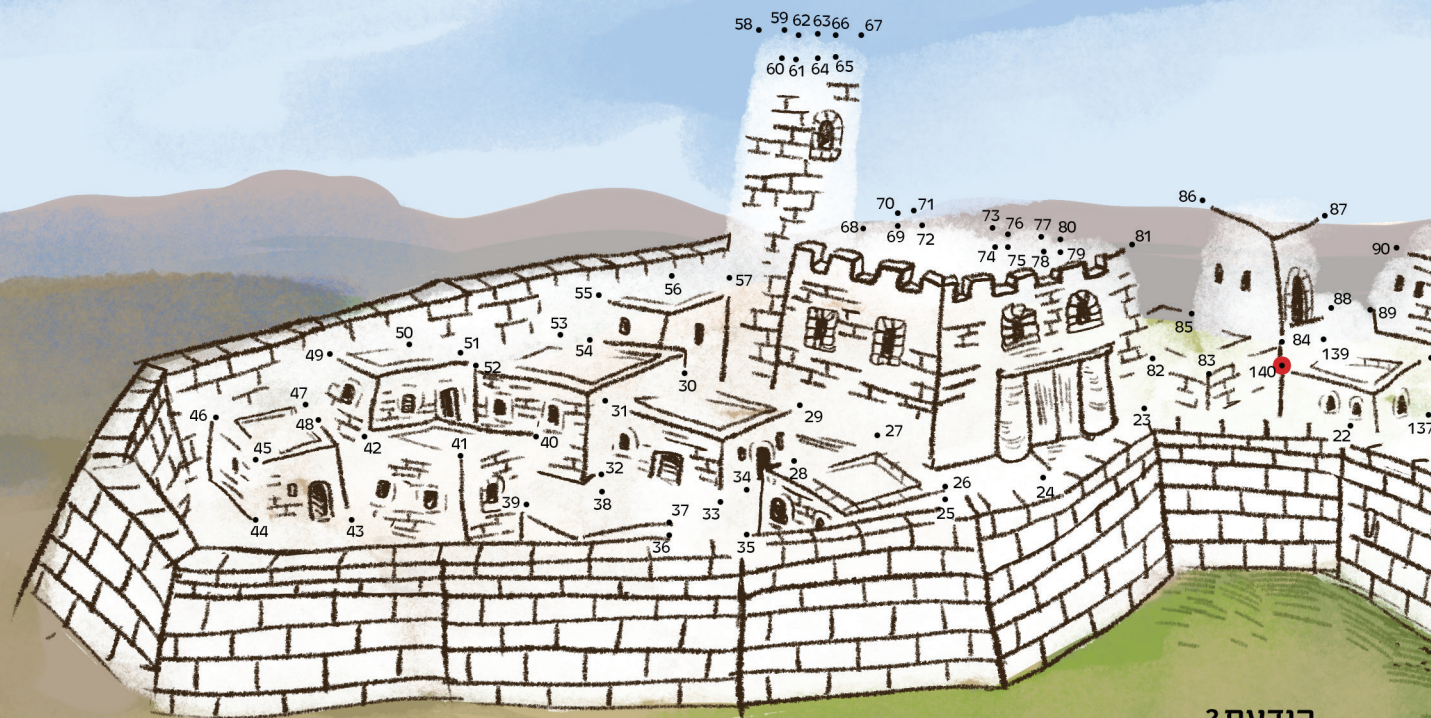

הידעת?

מדוע החליט יהושע בן-נון להחריב את חצור? הרי היה אפשר רק לכבוש את העיר המפוארת הזו וליישב אותה מחדש. התשובה - במהופך.

וסימנטי סימנטי סימנטי - נשאר רק להחריב את חצור? הרי היה אפשר רק לכבוש את העיר המפוארת הזו וליישב אותה מחדש.

המשיכו במסלול ורדו אל מעמקי מפעל המים.

הידעת?

והנה הפתעה: בקשו מההורים לשלוח מהארנק מטבע של 5 שקלים. הביטו בו היטב וגלו תבליט של כותרת עמוד. כותרת מסוג זה בדיוק נמצאה ממש לידכם, בלב המצודה הישראלית! אבל שלא כמו במטבע, היא גם היתה גדולה יחסית: גובהה 63 ס"מ, רוחבה 42 ס"מ ואורכה 127 ס"מ - שזה כמו אורך של שני צעדים גדולים של ילד גדול.

חדרו לשביל והגיעו אל "הבית הפרטי" (נקודה 7 במפת דפדפת המידע)

משימה 4 - דמיון מול הנוף

איזה כיף לצאת ממעמקי האדמה ומיד לטפס אל מגדל גבוה! מגדל זה נבנה על ידי בני ישראל בתקופת המלך אחאב, כדי לסייע לשומרי חצור להתריע על אויבים שעלולים לסכן אותה. הביטו צפונה. המון שדות ומרחבים פתוחים. ובכן, תתפלאו לגלות שבאזור ה"ריק" הזה פעלה העיר התחתית של חצור. גם בה היו רחובות ובתים רבים. אך לאחר שננטשה, היא כוסתה אט-אט בעפר, במשך אלפי שנים, ו"נבלעה" מתחת לשדות שאתם רואים כיום. אולי, כאשר תהיו גדולים, תהיו אתם הארכיאולוגים שיחפרו בה מחדש ויגלו מקדשים, ארמונות ואוצרות נוספים? אנו יודעים כי בשיא תפארתה, מנתה חצור כ-20,000 איש, אך אף אחד כיום לא יודע כיצד נראתה העיר התחתית. אבל לדמיין מותר, נכון? חברו את הקווים בין המספרים, והנה "תצוץ" לפתע עיר קדומה ושוקקת חיים... אתם אפילו מוזמנים להוסיף לה מבנים ומגדלים נוספים.

משימה 6 - חופרים לכם!

לקינוח, בואו להתנסות בחפירה ארכיאולוגית (כמעט) אמיתית! הגיעו לאזור החפירה המסומן, הפשילו שרוולים ואולי תגלו אוצרות כגון מטבעות קדומים, חלקי קנקנים קדומים, חרסים עתיקים. כעת אתם ממש נוגעים בעבר!

לפני או אחרי החפירה, סדרו את פעולותיו של הארכיאולוג החופר מ-1 עד 6.

כל חופר מקבל דלי לאיסוף הממצאים

בחנית הממצאים ובדיקה שלהם

הממצאים מוצגים במוזיאון

מיון הממצאים שהתגלו בסוף כל יום חפירה

הצטיידות בכלי עבודה

אז איפה נחפור?
בחירת השטח המיועד לחפירה

הידעת?

על-פי החוק, אסור לחפור סתם כך. כל ארכיאולוג שרוצה לחפור במקום מסוים, צריך לקבל רישיון מיוחד.

את המשימה הבאה ניתן לבצע כאן או בסיום המסלול, ליד הכניסה לגן הלאומי.

משימה 5 - שעשועי ארכיאולוגיה

בוודאי שמעתם את המילה "ארכיאולוגיה". מקור המילה ביוונית ("ארכיוס"=עתיק, "לוגיה"=חקר). ארכיאולוגיה היא חקר העבר של התרבות האנושית. הארכיאולוגים חופרים, מגלים, מתעדים וחוקרים את שרידי העבר. בתל חצור נערכו חפירות ארכיאולוגיות נרחבות, ובזכותן אנו יודעים כיום על עברה המרתק.

מיצאו בתפזורת הבאה את המילים הבאות.
שימו לב: הקיפו **בעיגול** דברים שאפשר למצוא בחפירה ארכיאולוגית, והקיפו **ברשימה משמאל** את כלי העבודה שבהם משתמש הארכיאולוג.

רשימת מילים:

1. חרסים
2. מסננת
3. דלי
4. מטבעות
5. כלי זכוכית
6. מכוש חפירה
7. עצמות
8. תכשיטים
9. מריצה
10. פסיפס
11. יעה
12. פסל
13. מטאטא
14. כלי נשק
15. כף חפירה
16. מברשת ניקוי

צ	כ	פ	ח	פ	י	ר	ה	י	צ	מ
ח	ח	נ	ח	מ	ר	י	צ	ה	ת	ב
כ	ו	ר	כ	ל	י	נ	ש	ק	נ	ר
ל	ד	ר	ס	ו	ר	י	ו	ל	מ	ש
י	מ	פ	ת	י	פ	ס	י	פ	ס	ת
ז	ט	ד	ל	י	מ	פ	ו	ל	נ	נ
כ	א	ע	צ	מ	ו	ת	י	ו	נ	י
ו	ט	ו	ט	מ	ט	ב	ע	ו	ת	ק
כ	א	נ	ל	ו	י	ה	ה	ת	י	ו
י	מ	כ	ו	ש	ח	פ	י	ר	ה	י
ת	כ	ש	י	ט	י	מ	ס	מ	צ	מ

אתגר עברי
עד כמה אתם יצירתיים?
נסו "להמציא" מילה עברית ל"ארכיאולוגיה"
המילה שלי: _____

המשיכו בשביל מספר צעדים והגיעו אל אזור החפירה, ליד ברזיית מי שתייה

ועתה, אם סיימתם בצורה מוצלחת לפחות 6 משימות, אתם זכאים לקבל תג "פקחים צעירים" ולהשתתף בטקס ההתחייבות, שייערך לצד מרכז השירות.

התחייבות הפקחים הצעירים

אני, פקח/ית צעיר/ה בישראל,
אמשיך לצאת לטבע, להכיר ולטייל.
אספר לילדים אחרים, לקרובים ולשכנים
על מה שלמדתי בגן לאומי תל חצור
וכמובן - על "פקחים צעירים".

כאן למדתי על העבר המרתק של ימי המקרא,
וגם על עבודת הארכיאולוגים בעיר שהשתמרה.

אני מתחייב/ת לשמור בכל האתרים
על העתיקות, בעלי החיים והצמחים,
להתנהג בשמורות ובגנים בצורה נאותה
ולדאוג שהסביבה תהיה נקייה.
לכבד את הטבע ואת כל אוצרותיו
בכל מקום ובכל מצב.

על החתום _____ תאריך _____

שם עורך הטקס _____ חתימת עורך הטקס _____

ניתן באתר גן לאומי תל-חצור

משימה 7 - פקחים צעירים למען הסביבה

היי חברים וחברות שלי!
רגע לפני שאתם מסיימים את הסיור בגן לאומי תל חצור, יש משהו חשוב שאני רוצה שתדעו.

ברחבי ישראל, דעו שהגעתם למקום מיוחד שיש לשמור עליו.

הנה שלושה כללים שיעזרו לכם לשמור על הטבע:

על השביל - למען ביטחונכם, ועל מנת שלא לפגוע בגנים הלאומיים ובשמורת הטבע, יש ללכת אך ורק בשבילים המסומנים.

ניקיון בכל מצב - שמרו על הניקיון, כי הלכלוך אינו נעים לכולנו וגם פוגע בבעלי החיים בגלל סכנת חנק, הרעלה ועוד. **הביטו, אל תגעו.** אנא, אל תגעו בחי ובצומח ושסביבתם - הדבר עלול לפגוע בהם.

ובמיוחד באתרים ארכיאולוגיים, **אסור לטפס על חומות ומבנים**, כי הפגיעה בהם עלולה להיות הרסנית. כמו כן, בשום מצב אין לפגוע בעתיקות או לאסוף "מזכרות" מהשטח. לאחר שחושפים מבנה ארכיאולוגי קדום, יש לטפל בו ולשמר אותו כדי שגם הדורות הבאים יוכלו ליהנות ממנו וללמוד ממנו.

התבוננו באיורים וסמנו בעיגול את ההתנהגויות המזיקות שאולי ראיתם בביקור שלכם בגן הלאומי. לא נתקלתם בהתנהגות מזיקה? נהדר! אז כולנו הרווחנו!

פיקניק באזור העתיקות

איסוף חרסים עתיקים

ירידה משביל מסומן